

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/334768855>

TURİZMDE DESTİNASYON SEÇİMİNİ ETKİLEYEN ÇEKİCİ FAKTÖRLER: YOZGAT ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Conference Paper · May 2017

CITATIONS

0

READS

1,174

3 authors:

Duygu Eren

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University

28 PUBLICATIONS 140 CITATIONS

SEE PROFILE

İbrahim Yılmaz

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University

39 PUBLICATIONS 114 CITATIONS

SEE PROFILE

Fuat Atasoy

Ankara University

6 PUBLICATIONS 11 CITATIONS

SEE PROFILE

TURİZMDE DESTİNASYON SEÇİMİNİ ETKİLEYEN ÇEKİCİ FAKTÖRLER: YOZGAT ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Duygu Eren*

İbrahim Yılmaz*

Fuat Atasoy*

Özet

Turistlerin gidecekleri destinasyonu seçerken hangi faktörleri dikkate aldıklarının bilinmesi, etkin bir destinasyon yönetimi ve pazarlaması açısından oldukça önemlidir. Turizmde tüketicilerin destinasyon seçim kararları üzerinde rol oynayan faktörleri itici ve çekici faktörler olarak iki temel kategoride ele almak mümkündür. Bilindiği üzere, çekici faktörler daha ziyade turizm destinasyonlarının sahip oldukları birtakım özellikleri ifade etmektedir. Turizm destinasyonlarının arz kaynaklarını oluşturan bu özellikler kişilerin gitmeyi planladıkları turizm destinasyonu alternatiflerini değerlendirmelerinde belirleyici olmaktadır. Bu kaynakların analiz edildiği çalışmalarda çekici faktörlerin çeşitli şekillerde sınıflandırıldığı görülmektedir. Örneğin; Buhalis (2000) turizm destinasyonlarının çekici faktörlerini çekicilikler, ulaşılabilirlik, imkân ve kolaylıklar, destinasyona yönelik turlar/paket turlar, aktiviteler/etkinlikler ve destekleyici/yardımcı hizmetler şeklinde sınıflandırmıştır. Benzer bir çalışmada (Bahar ve Kozak, 2005) ise turizm destinasyonlarının çekici faktörlerinin temel kaynak ve çekicilikler, geliştirilmiş kaynaklar, destek faktörleri ve niteliksel belirleyiciler şeklinde ele alınabileceği belirtilmiştir. Bu çalışmada bir turizm destinasyonu olarak Yozgat ilinin bahsi geçen çekici faktörler bakımından mevcut durumu değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, çeşitli kurumlar tarafından hazırlanan yazılı dokümanlar incelenmiş ve konuyla ilgili diğer bilimsel kaynaklardan faydalanılmıştır. Elde edilen bilgiler ışığında Yozgat'ın sahip olduğu çekici faktörler ile önemli turizm potansiyeline sahip olduğunu ancak; bu faktörlerin hem nitelik hem de nicelik açısından geliştirilmesi gerektiğini belirtmek gerekir. Bu nedenle etkin bir destinasyon yönetimi ve pazarlaması açısından Yozgat turizmine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Turizm destinasyonu, çekici faktörler, Yozgat

* Doç. Dr. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi, deren@nevsehir.edu.tr

* Doç. Dr. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi, iyilmaz@nevsehir.edu.tr

* Öğr. Gör. Bozok Üniversitesi Akdağmadeni Meslek Yüksekokulu, fuat.atasoy@bozok.edu.tr

Abstract

Pull Factors Affecting Destination Choice in Tourism: An Evaluation on Yozgat

Knowing which factors tourists consider while choosing a destination to visit is quite important for an effective destination management and marketing. It is possible to examine the factors that play a role in consumers' decisions of destination preferences in tourism in two major categories, namely push and pull factors. As known, pull factors mainly refer to some features of tourism destinations. These features which constitute the supply sources of tourism destinations become determinant in people's evaluation of tourism destination alternatives which they plan to visit. It can be seen that pull factors are classified in various ways in the studies in which these resources are analyzed. For example, a classification was made by Buhalis (2000) as natural, historical, cultural, etc. attractions, accessibility, tourism related facilities, tours/tours packages for the destination, events and other supportive services. Bahar and Kozak (2005), on the other hand, stated that tourism destinations could be examined as main resources and attractions, developed resources, support factors and qualitative determinants. In the present study, current situation of Yozgat as a tourism destination is evaluated in terms of above mentioned pull factors. In this scope, written documents prepared by various institutions are examined and other academic/scientific resources related the subject are used. Based on the information gathered, it should be stated that Yozgat has a significant tourism potential with its pull factors but these factors should be improved both qualitatively and quantitatively. For this reason, some recommendations are made on Yozgat's tourism for an effective destination management and marketing.

Keywords; Tourism destination, pull factors, Yozgat

1. Turizmde destinasyon kavramı

Türk Dil Kurumu Sözlüğü'ne (2017) göre destinasyon varılacak olan yer anlamına gelmektedir. Turizm Terimleri Sözlüğü'nde (2017) destinasyon amacından bağımsız olarak bir yolculuğun varış noktası olarak tanımlanmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü (2017) ise turizm destinasyonunu turizmin temel ekonomik faaliyetler arasında yer aldığı ülkeler, bölgeler ve şehirler olarak tanımlamaktadır. Buhalis (2000) turizm destinasyonunun yerel ölçekte sunulan mal, hizmet ve tatil deneyimlerinin bileşimi olduğunu belirtmektedir.

Bir turizm destinasyonundan söz edebilmek için aynı kültür, iklim ve doğa koşullarına sahip, doğal ve kültürel zenginlikleri olan, müşterilere sunulabilecek o bölgeye özgü aktiviteler geliştirmiş, konaklama, beslenme, ulaşım ve iletişim imkanlarına sahip, kamu hizmetlerinin

sunulduğu turist çekim merkezlerinden oluşan belli bir marka ve imajı bulunan coğrafik alan olmalıdır (Bahar ve Kozak, 2005).

2. Destinasyon Seçim Unsuru Olarak Çekici Faktörler

Turizmde destinasyon seçimini belirleyen faktörler itici ve çekici faktörler olarak ikiye ayrılmaktadır. İtici faktörler, kişide seyahat etme isteği uyandıran kaçma, dinlenme, rahatlama, macera, sağlık ve prestij gibi unsurlardan oluşmaktadır. Çekici faktörler ise doğal çekicilikler, kültürel ve tarihi kaynaklar, konaklama ve rekreasyon imkânları ile diğer eğlence fırsatları şeklinde sıralanabilmektedir. Hemen hatırlatmak gerekir ki; bu çalışmada bir destinasyon olarak Yozgat'ın turistik arz unsurlarını oluşturan çekici faktörler analiz edilmiş, itici faktörler ise kapsam dışında tutulmuştur. Turizm destinasyonlarının özelliklerini oluşturan çekici faktörlerin sınıflandırılmasına yönelik çeşitli araştırmalar (Buhalis, 2000; Bahar ve Kozak, 2005; Çakıcı ve Aksu, 2007; Ersun ve Arslan, 2009) yapıldığı görülmektedir. Bu özellikler kişilerin destinasyon seçimini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Çünkü destinasyona özgü özellikler kişilere göre farklı algılanabilmekte ve alternatiflerin değerlendirilmesi aşamasında etkili olabilmektedir (Demir, 2010).

Turizmde destinasyon rekabetinin birincil kaynakları olarak tanımlanan temel kaynak ve çekicilikler; destinasyona yönelik talebin ve motivasyonun en önemli nedeni olarak görülmektedir. Turizm destinasyonlarındaki temel kaynak ve çekiciliklerin en önemlisi; insanların herhangi bir katkısı ve emeği olmadan meydana gelmiş olan doğal ya da fiziksel zenginliklerdir. Bu zenginlikler destinasyonun iklim yapısı, doğal güzellikleri, görünümü ve manzarası, flora ve faunası, bozulmamış doğası ile ulusal parklar ve alanlardan oluşmaktadır. Bununla birlikte, tarihi eserler, dinsel yapı ve anıtlar, sanatsal ve mimari özellikler, geleneksel sanatlar ve bölgenin yerel kültürü gibi faktörler de temel kaynak ve çekicilikler kapsamındadır (Bahar ve Kozak, 2005; Ersun ve Arslan, 2009).

Geliştirilmiş kaynaklar turizm altyapısı ve üstyapısı, konaklama tesislerinin kalitesi ve yeterliliği, ulaşım sisteminin yapısı, seyahat acentelerinin varlığı, özel olay ve festivaller, eğlence ve alışveriş imkânlarındaki kalite ve çeşitlilik gibi unsurlardan oluşmaktadır. Bir destinasyonun ulaşılabilirliği genel anlamda o destinasyonun sahip olduğu turistik çekiciliklere erişim kolaylığını ifade etmektedir. Bu kapsamda destinasyona yönelik doğrudan uçuşların varlığı, alternatif ulaşım imkânları ve güzergâhları ile terminaller ve ulaşım araçlarından oluşan geniş ulaşım ağı önem arz etmektedir. İmkân ve kolaylıklar destinasyonun sahip olduğu konaklama, yeme-içme, satın alma ve diğer turistik hizmetlerden oluşan imkân ve kolaylıklardır. Uygun turlar/paketler kısaca, aracı kurumların ve yetki sahibi diğer üreticilerin önceden organize edip

sundukları tur paketlerini içermektedir. Aktivite ve etkinlikler turistlerin destinasyonda kaldıkları süre boyunca katılabilecekleri bütün etkinlikleri ifade etmektedir Destekleyici/yardımcı hizmetler doğrudan turizmle ilişkili hizmetleri destekleyen ve turistlerin ihtiyaç duyabileceği bankacılık, iletişim, haberleşme ve hastane gibi hizmetleri içermektedir (Buhalis, 2000; Ersun ve Arslan, 2009).

3. Çekici Faktörler Bakımından Yozgat'ın Mevcut Durumu

Anadolu'nun en eski yerleşim merkezlerinden biri olan Yozgat ili doğal, tarihi ve sosyo-kültürel pek arz unsuruna sahiptir. Yozgat, Hitit Medeniyeti'nin başkenti olan Hattuşaş'a yakın olduğu gibi; Hattuşaş ile Kapadokya Bölgesi'ni birbirine bağlayan yol da il merkezinden geçmektedir. Ayrıca sahip olduğu diğer turistik değerleri ve kaplıcalarıyla Yozgat, önemli bir turizm güzergâhı üzerinde yer almaktadır (Yozgat İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2017a). Bölgenin coğrafi yapısı, geniş volkanik oluşumları ve küçük ölçekli fayları ilde termal kaynakların yoğunlaşmasını sağlamıştır. Bu nedenle Yozgat ili sıcak su bakımından da zengin bir potansiyele sahiptir (Kervankıran ve Kılıç, 2014).

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan Termal Turizm Master Planı (2007-2023) kapsamında Yozgat, "Orta Anadolu Termal Turizm Bölgesi" içerisinde yer almaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, 2007). İl, daha çok termal turizm potansiyeli ile ön plana çıkmaktadır ve Bakanlar Kurulu kararlarıyla Yozgat ilinde bugüne kadar ilan edilen beş adet Termal Turizm Merkezi bulunmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, 2017a). Bu merkezler Boğazlıyan, Sarıkaya, Sorgun ve Yerköy ilçelerinde bulunmaktadır. Bu ilçelerde birçok hastalığa iyi gelen şifalı sulara sahip modern kaplıcaları ile termal konaklama tesisleri turizme hizmet etmektedir (ORAN, 2015).

Yozgat ilinde bulunan başlıca tarihi ve kültürel eserler; Saat Kulesi, Büyük Camii, Fatih (Kilise) Cami, Hayri İnal Konağı, Başçavuş Camisi, Yozgat Müzesi, Tavium Antik Kenti, Kerkenes Antik Kenti, Sarıkaya Roma Hamamı ile diğer tarihi cami ve türbelerdir. Bu tarihi ve kültürel zenginlikleri yanında doğa turizmi potansiyeli taşıyan ve Türkiye'nin ilk milli parkı olan Çamlık Milli Parkı da Yozgat'ta yer almaktadır. İl merkezine 5 km mesafede bulunan ve sayılı kalıntı ormanlarına sahip olan Park, konaklamaya, eğlenmeye, mesire ihtiyacını karşılamaya, sportif amaçlı kullanıma, seyir ve kuş gözlemlerine uygun bir alan olup, Yozgat için önemli bir turizm potansiyeli taşımaktadır (ORAN, 2015). Şehir merkezi ve ilçelerde bulunan birkaç tabiat parkı da turizm açısından önemli sayılabilecek değere sahip olmakla birlikte çok az bilinmektedir. Tabiat parkları görsel açıdan bütünlük arz etmekte, kolay ulaşılabilmekte ve

coğrafik açıdan görülmeye değer unsurlar barındırmaktadır. Bu parkların zeminlerinin iyileştirilmesi halinde yayalar ve bisikletliler için uygun güzergâhlar oluşturulabileceği belirtilmektedir. Yine çok az bilinse de; Akdağmadeni ve Saraykent ilçelerinde bulunan birkaç mağara da keşfedilmeyi bekleyen çekicilikler arasındadır (Orman ve Su İşleri Bakanlığı IX. Bölge Müdürlüğü Yozgat Şube Müdürlüğü, 2013).

Yozgat Çamlığı Milli Parkı içerisinde yer alan Menekşe deresi olarak bilinen yarı kuru dereye özellikle Mayıs ayında çok farklı türde kelebekler gözlenebilmektedir. Milli Park karaçam ve meşe ağaçları yanında, bitki örtüsü ve hayvan türleri (kartal) ile de önemli bir potansiyele sahiptir. Milli Park içerisinde doğal yürüyüş parkuru yanında günübirlik kullanıma yönelik tesisler ile kır gazinosu da bulunmaktadır (Orman ve Su İşleri Bakanlığı IX. Bölge Müdürlüğü Yozgat Şube Müdürlüğü, 2013).

Barındırdığı türler itibari ile botanik ve endemik bitkilerin incelenmesine yönelik geziler için önemli potansiyel barındıran alanlar Sorgun ilçesi Şebekpınarı mevki ile Akdağmadeni ilçesi Çulhalı Mevkii'dir. Şefaattli ilçesi Karanlıkdere mevki çiçek türleri ve av hayvanları açısından görülmeye değer özelliktedir. Av turizmi yönünden oldukça geniş bir alana sahip olan Yozgat'ta geçmiş yıllarda gelen yabancı turistler sürekliliğe çıkmıştır. Av turizmi açısından Akdağmadeni ilçesi ön plana çıkmaktadır ve ayrıca Eynelli-Yukarı Yahyasaray Domuzu Örnek Avlağı, Çekerek devlet avlağı, Akçakışla örnek avlağı, Şebekpınarı, Akdağmadeni, Şefaattli ilçesi Karanlık dere mevki de keklik ve diğer av hayvanları açısından önemli çekim merkezleridir (Orman ve Su İşleri Bakanlığı IX. Bölge Müdürlüğü Yozgat Şube Müdürlüğü, 2013; ORAN, 2015; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü, 2016a).

Önemli doğa turizmi potansiyeli taşıyan Aydıncık ilçesi Kazankaya Kanyonu manzara seyir noktaları açısından zengindir. Özellikle rafting olmak üzere, foto safari ve dağcılık sporları açısından uygun olan Kanyon; dört farklı akbaba türüne ev sahipliği yapması nedeniyle kuş gözlemciliği yapılabilecek alanlar arasında da yer almaktadır (Orman ve Su İşleri Bakanlığı IX. Bölge Müdürlüğü Yozgat Şube Müdürlüğü, 2013). Öte yandan, özel planlama alanı olarak öngörülen Kazankaya Kanyonu ve çevresinde turizm tesis alanı, günübirlik ve kamping alanları, rekreatif amaçlı tesisler ile panayır ve festival alanı önerilmiştir (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü, 2016b).

Yozgat ili yayla turizmi bakımından gelişme potansiyeline sahip olup, başlıca yaylaları Merkez ilçedeki Cehirlik yaylası, Bozok yaylası ve Sarıkaya ilçesindeki Hisarbey yaylasıdır. Yaylalar çok sayıda turizm çeşidine imkân vermektedir (Çatalbaş, 2016). Çünkü bölgede yayla turizmi için girişimciler bulunmakta, yayla evleri pansiyon vb. kullanımlar için uygun olduğu gibi; yaylalarda konaklama için basit kampçılık imkânları da mevcuttur. Ayrıca, yaylalar mevcut

turizm destinasyonlarına yakındır ve av turizmine uygun yerlerde bulunmaktadır (Orman ve Su İşleri Bakanlığı IX. Bölge Müdürlüğü Yozgat Şube Müdürlüğü, 2013).

Çekerek ilçesi Kamişçık köyü kırsal turizm açısından önem arz etmekte ve otantik köy olarak nitelendirilmektedir. Ayrıca Kadışehri Vasfibey Meşeliği mevki, Akdağmadeni Oluközü Kasabası kır lokantaları ile ön plana çıkmaktadır (Orman ve Su İşleri Bakanlığı IX. Bölge Müdürlüğü Yozgat Şube Müdürlüğü, 2013). Bu lokantalarda yerel mutfak kültürünü yansıtan ürünlerin tüketime sunulması gastronomi turizmi açısından önemlidir.

Günümüzde yerel ürünlere dayalı eşyalar daha ziyade çevre illerden getirilmektedir. Dolayısıyla, Yozgat'ta yerel ürünlere dayalı el sanatları eski önemini yitirmiştir. Ancak günümüzde hala kilim, halı, bez gibi dokuma ürünleri üretilmekte; unutulmaya yüz tutmuş meslekler arasında yer alan gümüş ve bakır işlemeciliği, kalaycılık, bıçakçılık, nalbantçılık gibi mesleklerde de oldukça sınırlı da olsa üretim yapılmaya devam edilmektedir (Orman ve Su İşleri Bakanlığı IX. Bölge Müdürlüğü Yozgat Şube Müdürlüğü, 2013). Bölge turizminin hediyelik ve hatıra eşya satışı odaklı olduğu düşünüldüğünde söz konusu ürünlerin turizm açısından önemli bir çekicilik unsuru olduğunu söylemek mümkündür.

Yozgat, Türkiye'nin merkezi bir konumunda bulunması ve ulaşım imkânlarının giderek iyileşmesi ile çok çeşitli kongrelere ev sahipliği yapabilecek bir potansiyele sahiptir (Çatalbaş, 2016). Zira, ildeki mevcut imkanların artırılması için ağırlıklı olarak şehir merkezinde yeni kongre ve sergi merkezi yatırımı yapılması da öngörülmektedir (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü, 2016b).

Yozgat turizmi açısından önem arz eden diğer bir çekici faktör de; güncel listesi İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2017b) resmi internet sayfasında bulunan ulusal ve uluslar arası düzeyde gerçekleştirilen özel olay ve etkinliklerdir. Bu kapsamda ilde düzenlenen başlıca etkinlikler; Aydıncık Kültür, Turizm ve Kazankaya Kanyon Festivali, Sürmeli Kültür, Sanat, Sosyal ve Spor Etkinlikleri, Özükevâk Yağmur Baba Turizm Şenlikleri ve Gurbetçiler Buluşma Festivali ve Hıdırellez Şenliği'dir (Yozgat İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2017b). Yapılan planlama çalışmalarında bu tür etkinlikler için mevcut imkanların yanında fuar, panayır, festival vb. alanlarının ayrılmış olması da dikkat çekmektedir (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü, 2016b).

Yıllar itibariyle Yozgat'taki Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesisleri (Tablo 1) incelendiğinde son yıllarda çok önemli bir değişim yaşanmamakla birlikte; genel anlamda artış yönünde bir eğilim olduğu görülmektedir. En fazla artış 2011 yılına göre gerçekleşmiştir.

Tablo 1: Yıllara Göre Yozgat İlindeki Turizm İşletme Belgeli Tesisler

Yıl	Tesis sayısı	Oda sayısı	Yatak sayısı
2015	6	319	636
2014	6	319	636
2013	5	307	620
2012	5	307	620
2011	4	212	430

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, 2017b.

Yozgat ilindeki Belediye belgeli konaklama tesislere ilişkin istatistikler incelendiğinde (Tablo 2) son üç yılda herhangi bir değişim yaşanmadığı ancak önceki iki yıla göre önemli sayılabilecek bir azalma olduğu dikkat çekmektedir. 2011 yılı temel alındığında yatak kapasitesinde yaşanan azalmanın daha fazla olduğu görülmektedir. Netice itibarıyla, güncel verilerin olduğu en son yıl olan 2015 yılında Yozgat ilindeki İşletme Belgeli Tesisler ile Belediye Belgeli Tesislerdeki konaklama kapasitesi toplamda 2.711 yataktan oluşmaktadır.

Tablo 1: Yıllara Göre Yozgat İlindeki Belediye Belgeli Tesisler

Yıl	Tesis sayısı	Oda sayısı	Yatak sayısı
2015	29	643	1.454
2014	29	643	1.454
2013	29	643	1.454
2012	17	468	1.510
2011	25	682	2.075

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, 2017c.

Şüphesiz, turistlerin bir destinasyonu tercih etmelerindeki önemli araçlardan biri de o destinasyona yönelik tur/paket turların pazarlama ve satışını gerçekleştiren seyahat acenteleridir. TÜRSAB'ın (2017) resmi internet sayfasından alınan güncel rakamlara göre Yozgat şehir merkezinde ve ilçelerinde bulunan toplam seyahat acentesi sayısı yalnızca 9'dur. Bu acentelerin tamamının A grubu işletme belgesine sahip olması dikkat çekmektedir.

4. Sonuç ve Öneriler

Mevcut turizm etkinlikleri temelde termal turizm odaklı sürdürülen Yozgat ili doğal güzellikleri, tarihi ve kültürel zenginlikleri ile turizm açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Ancak Yozgat, bu potansiyelini başta tanıtım, pazarlama ve markalaşma faaliyetlerinin yetersizliği olmak üzere, birçok nedenden ötürü değere dönüştürmekte güçlük çekmektedir. Yozgat'ın sahip olduğu arz kaynaklarının (çekici faktörler) hem nitelik hem de nicelik açısından geliştirilerek turizme kazandırılması için etkin bir destinasyon yönetimi ve pazarlamasına ihtiyaç vardır. Bu konuda, ilgili kurum ve kuruluşlarca hazırlanan dokümanlardan (Orman ve Su İşleri Bakanlığı IX. Bölge Müdürlüğü Yozgat Şube Müdürlüğü, 2013; ORAN, 2012; ORAN, 2015;

ORAN, 2016; Yozgat İl Özel İdaresi, 2015; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü, 2016a; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü, 2016b) yola çıkılarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

* Yozgat'ın turizm değerlerini ve alternatif turizm potansiyelini ulusal ve uluslararası alanda tanıtmak amacıyla ilgili tüm paydaşların desteğiyle ulusal ve uluslar arası düzeyde etkin bir destinasyon yönetimi ve pazarlaması stratejisi hayata geçirilmelidir.

* İlin turistik varlıklarının tanıtımı amacıyla çeşitli yayınların yapılması gerekir. Bu bağlamda; daha önce basımı yapılan Yozgat Gezi Rehberi'nin güncellenerek yeniden basımı ve dağıtımı şarttır.

* İlde ayakta kalan en önemli kültür varlıklarından olan Sarıkaya ilçesinde bulunan tarihi Roma Hamamının, bölgeye gelen yerli ve yabancılara tanıtımı için karayolu üzeri tanıtım tabelalarının konulması gerekir.

* Yozgat'ın tarihinin, önemli şahsiyetlerinin, kent kültürünün ve yaşamının sergilendiği Kent Tarihi Müzesi kurulmalıdır.

* İlde, şehrin tanıtımına katkıda bulunacak film ve dizilerin çekilmesi, ilin tanıtım filminin çekilmesi, tanıtıma yönelik akıllı cihazlar için mobil uygulamaların geliştirilmesi gerekir.

* Turizmde hareketliliğe neden olan yöresel etkinliklerin ulusal ve uluslar arası boyutta artarak devam etmesi gerekir.

* Bölgeye özgü Cehrilik Lalesi'nin tanıtılarak turistik değere dönüştürülmesi sağlanmalıdır.

* Yurtdışında yaşayan Yozgatlılarla irtibata geçilerek Yozgat'ın yurt dışı tanıtımına katkıda bulunmaları sağlanmalıdır.

* Doğal güzelliklerinin yanı sıra Hellenistik döneme ait kalıntılarıyla da önemli bir turizm merkezi olan Kazankaya Kanyonu'nun altyapı, tanıtım ve pazarlama çabalarına özel önem vermek gerekir.

* Yöre insanına hitap edebilecek doğa turizminin bölge içinde tanıtılması sağlanarak iç turizmde canlanma sağlanabileceği açıktır.

* Yozgat'ın ulaşılabilirliği açısından önemli bir alternatif olan ve bölgeye yönelik turizm talebini artırması beklenen hızlı tren projesinin tamamlanması son derece önemlidir.

* İldeki otellerin doluluk oranlarının ve ortalama geceleme sürelerinin artırılması için yurtiçi ve yurtdışı organize turlara/paket turlara ağırlık verilmesi gerekmektedir. Planlama çalışmalarında turizme tahsis edilen alan ve merkezlerin turizm güzergahlarına dahil edilmesi için bölgeye yönelik tur satışı yapan aracı kurumlar ile işbirliği yapılmalıdır.

* Çamlık Milli Parkı gibi korunan alanlarda sürdürülebilir turizm ilkeleri dikkate alınarak turizmin geliştirilmesine yönelik çaba gösterilmelidir.

* Yozgat'ı da içine alan bölgede faaliyet gösteren Orta Anadolu Kalkınma Ajansı'nın (ORAN) bölgenin ihtiyaçları doğrultusunda tanıtım ve pazarlama yoluyla bölge turizminin geliştirilmesi ve turizm altyapısının iyileştirilerek bölgenin cazibe merkezi haline dönüştürülmesini hedefleyen mali destek programlarından faydalanmak gerekir.

* Yurt içinde ve dışında yeterli tanıtımlar yapılarak ve av turizmi konusunda çalışan aracı kurumlar ile işbirliğine gidilerek Yozgat'ta av turizminin geliştirilmesine yönelik çaba gösterilebilir.

* İlgili kurum ve kuruluşların koordinasyonu ile yaylalarda pansiyonculuk gibi uygulamaların geliştirilmesi, ulaşım altyapısının tamamlanarak atlı, yaya doğa yürüyüşleri ve bisiklet gezileri için rotalarının belirlenerek işaretlenmesi gerekir.

* Bölgedeki göl ve barajların göçmen kuşların göç yolları üzerinde bulunmaları nedeniyle bu alanların kuş gözlemciliği ve sportif olta balıkçılığı gibi turizmi destekleyen aktiviteler için önemli bir potansiyel taşıdığı unutulmamalıdır.

* Saraykent İlçesi Divanlı Köyü Mağaralarının turizme kazandırılması açısından alt yapısının ve gerekli diğer düzenlemelerin tamamlanması şarttır.

* Bölgenin botanik bitkileri yönünden sahip olduğu zenginliğin envanteri mutlaka çıkartılmalı, botanik turizmi teşvik edilmeli ve etkili bir şekilde tanıtımı yapılmalıdır.

5. Kaynakça

Bahar, O. ve Kozak, M. (2005). Küreselleşme Sürecinde Uluslararası Turizm ve Rekabet Edebilirlik, Ankara: Detay Yayıncılık.

Buhalis, D. (2000). Marketing the Competitive Destination of the Future, *Tourism Management*, 21(1): 97-116.

Çakıcı, A. C. ve Aksu, M. (2007). Çekim Yeri Seçiminde Grup Etkisi: Yerli Turistler Üzerine Bir Araştırma, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18(2):183-194

Çatalbaş, F. (2016). Yozgat Şehir Merkezinin Başlıca Kentleşme Sorunları ve Çözüm Önerileri, *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 32(1):38-47.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü (2016a). Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Açıklama Raporu.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü (2016b). Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Hükümleri.

Demir, Ş. Ş. (2010). Çekici Faktörlerin Destinasyon Seçimine Etkisi: Dalyan Örneği, *Ege Akademik Bakış* 10(3):1041-1054.

Ersun, N. ve Arslan, K. (2009). Alternatif Turizm Çeşidi Olarak Kapadokya Bölgesinde Kongre Turizmini Geliştirme Olanakları, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 34, 139-164.

Kervankıran, İ. ve Kılıç, M. (2014). Yozgat İli'nde Jeotermal Kaynakların Kullanımı ve Turizm Açısından Önemi, Uluslararası Coğrafyacılar Derneği Kongresi, Muğla.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü (2017). Turizm Destinasyonu Nedir?, <http://www.tanitma.gov.tr/TR,31239/turizm-destinasyonu-nedir.html>, Erişim Tarihi:20.03.2017.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü (2007). Termal Turizm Master Planı 2007-2023, <http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/Eklenti/21666,ttmp.pdf?0>, Erişim tarihi:19.03.2017.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü (2017a). Yürürlükte Olan Kültür Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ile Turizm Merkezleri Listesi, <http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,9669/ktkgb-ve-turizm-merkezleri.html>, Erişim tarihi:19.03.2017.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü (2017b). Turizm İşletme Belgeli Tesisler, <http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,9857/isletme-belgeli-tesisler.html>, Erişim tarihi:20.03.2017.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü (2017c). Belediye Belgeli Tesisler, <http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,9858/belediye-belgeli-tesisler.html>, Erişim tarihi:20.03.2017.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı IX. Bölge Müdürlüğü Yozgat Şube Müdürlüğü (2013). Yozgat İli Doğa Turizmi Master (Gelişim) Planı 2013-2013 Taslak, http://bolge9.ormansu.gov.tr/9bolge/Files/dogaturizm/yozgat_il_doga_turizm_master_plan.pdf, Erişim tarihi:19.03.2017.

Orta Anadolu Kalkınma Ajansı (ORAN) (2012). TR 72 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı, http://www.oran.org.tr/materyaller/Editor/document/PlanlamaBirimi/TR72_2014-2023_BolgePlani.pdf, Erişim tarihi:20.03.2017.

Orta Anadolu Kalkınma Ajansı (ORAN) (2015). TR 72 Turizm Sektörel Çalışma Grubu Raporu, http://www.oran.org.tr/materyaller/Editor/document/PlanlamaBirimi/Dokmerkezi/ORA_N_TR72_TurizmRaporu.pdf, Erişim tarihi:20.03.2017.

Orta Anadolu Kalkınma Ajansı (ORAN) (2016). Turizmi Geliştirme Mali Destek Programı,

http://www.oran.org.tr/materyaller/Editor/document/PYB/MDP_2016/ORAN_2016_MDP_TURIZMI_GELISTIRME.pdf, Erişim tarihi:20.03.2017.

TURSAB (2017). Seyahat Acentaları, <http://www.tursab.org.tr/tr/seyahat-acentalari/seyahat-acentasi-arama?search=1>, Erişim Tarihi:20.03.2017.

Turizm Terimleri Sözlüğü (2017). Destinasyon, <http://www.terimleri.com/turizm/sozluk.php?action=search&word=destinasyon&submit2=++Terim+Bul>, Erişim tarihi:20.03.2016.

Türk Dil Kurumu Sözlüğü (2017). Destinasyon, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.58d51c377f6531.877571Erişim tarihi:20.03.2017.

Yozgat İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2017a). Genel Bilgiler, Tarihçe, Kültürümüz, <http://www.yozgatkulturturizm.gov.tr/>, Erişim tarihi:20.03.2017.

Yozgat İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2017b) Etkinlikler, <http://www.yozgatkulturturizm.gov.tr/TR,91624/etkinlikler.html>, Erişim tarihi:20.03.2017.

Yozgat İl Özel İdaresi (2015). Yozgat İli Stratejik Planı (2015-2019), [http://www.yozgatozelidare.gov.tr/ortak_icerik/yozgatozelidare/STRATEJ%C4%B0K%20PLAN/STRATEJ%C4%B0K%20PLAN%20\(2015-2019\).pdf](http://www.yozgatozelidare.gov.tr/ortak_icerik/yozgatozelidare/STRATEJ%C4%B0K%20PLAN/STRATEJ%C4%B0K%20PLAN%20(2015-2019).pdf), Erişim tarihi:20.03.2017.